

AM2024.03.07RA

Rigsadvokatens AFGØRELSE

Dato: 7. marts 2024

Rigsadvokatens j.nr.: RA-2023-3100206-311

Advokat Bjarne Frøberg, Nørreport 26, 8000 Aarhus C

Erstatning for lang sagsbehandlingstid- vedr. j.nr. ...

Jeg har i dag besluttet at yde din klient, *Erstatningssøgende*, 12.000 kr. i erstatning for lang sagsbehandlingstid. Begrundelsen for min afgørelse fremgår nedenfor.

Jeg har i dag anmodet Østjyllands Politi om at udbetale beløbet til dig.

Sagsforløb

Jeg kan henvise til Statsadvokaten i Viborgs gengivelse af sagsforløbet i afgørelsen af 6. juli 2023, idet jeg dog supplerende kan oplyse følgende:

Din klient blev rettelig løsladt den 19. september 2018.

I relation til de forhold der vedrører din klient, ses der ikke være foretaget efterforskning i sagen efter oktober 2018.

Som det fremgår af Statsadvokatens gengivelse af sagsforløbet blev din klient ved anklageskrift af 26. marts 2020 tiltalt for indbrudstyveri og brugstyveri af motorkøretøj. Din klient blev tiltalt for at have begået forholdene i forening med *Person*, som også blev tiltalt for en række yderligere forhold.

Ved tillægsanklageskrifter af 22. juli 2020 og 11. marts 2021 blev der rejst yderligere tiltale mod medtiltalte.

Politiet foretog ultimo august 2020 og den 6. oktober 2020 yderligere efterforskning i din klients sag, idet politiet, blandt andet på din foranledning, foretog afhøring af vidnet *Vidne* i oktober 2020 efter forgæves forsøg herpå ultimo august 2020.

Hovedforhandlingen i sagen blev berammet til den 5. april 2022, hvor din klient mødte, men hvor medtiltalte havde lovligt forfald.

Hovedforhandlingen blev derfor udsat til den 28. juni 2022, hvor din klient mødte, men hvor medtiltalte udeblev. Medtiltalte blev under retsmødet forsøgt anholdt, hvilket dog ikke lykkedes.

Under retsmødet tilkendegav du, at du ville begære sagen mod din klient udskilt til særskilt afgørelse, hvis ikke medtiltalte blev anholdt til næste retsmøde. Retten besluttede herefter i medfør af retsplejelovens § 855, stk. 2, at der kunne ske afhøring af vidner. Du anmodede derfor retten om at tage stilling til, hvorvidt sagen mod din klient skulle udskilles. Du henviste i den forbindelse blandt

andet til sagens alder. Anklagemyndigheden protesterede imod en udskillelse. Retten besluttede herefter, med henvisning til at næste hovedforhandling var berammet til den 30. juni 2022, at der ikke var grundlag for udskillelse.

Hovedforhandlingen i sagen fortsatte den 30. juni 2022, hvor din klient mødte. Det var ikke lykkedes politiet at anholde medtaltale til retsmødet trods flere forsøg herpå. Du anmodede på ny om, at sagen mod din klient blev udskilt til særskilt afgørelse med henvisning til, at sagen mod din klient i oktober 2022 ville være mere end 4 år gammel, og det var usikkert, om det ville være muligt at anholde medtaltale til næste retsmøde. Anklagemyndigheden protesterede imod en udskillelse. Det fremgår af retsbogen, at du efter drøftelse med din klient frafaldt anmodningen om udskillelse.

Hovedforhandlingen i sagen fortsatte den 13. oktober 2022. Din klient var ikke mødt og oplyste dig telefonisk, at udeblivelsen skyldtes en forglemmelse. Det var ikke lykkedes politiet at anholde medtaltale til retsmødet. Anklagemyndigheden oplyste, at anklagemyndigheden ville begære sagen mod din klient udskilt til særskilt afgørelse, hvis det ikke lykkedes politiet at anholde medtaltale til næste retsmøde.

Den 30. januar 2023 fortsatte hovedforhandlingen i sagen. Din klient mødte, men det var fortsat ikke lykkedes politiet at anholde medtaltale. Anklagemyndigheden anmodede om, at sagen mod medtaltale blev udskilt til særskilt afgørelse, hvilket retten imødekom, således at sagen mod din klient kunne færdiggøres. Som det fremgår af Statsadvokatens gengivelse af sagsforløbet blev din klient ved dom af 30. januar 2023 frifundet i begge forhold.

Det fremsatte erstatningskrav

Ved e-mail af 16. februar 2023 til Østjyllands Politi fremsatte du på vegne af din klient krav om erstatning i anledning af uberettiget anholdelse m.v., ligesom du - henset til at der var tale om en helt ukompliceret sag - krævede godtgørelse for, at der ikke var truffet en afgørelse inden for rimelig tid i medfør af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) art. 6, stk. 1. Kravet er opgjort på følgende måde:

Frihedsberøvelse	4.000 kr.
Krænkelse af EMRK art. 6	10.000 kr.
I alt:	<u>14.000 kr.</u>

Du anmodede om, at kravet blev forrentet med en årlig rentesats, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 8 procent fra politiets modtagelse af kravet til betaling sker samt salær på 1.880 kr. med tillæg af moms for dit arbejde i forbindelse med opgørelsen og fremsættelsen af kravet.

Statsadvokaten i Viborg traf den 6. juli 2023 afgørelse vedrørende frihedsberøvelse og salær. Afgørelsen ses ikke at være påklaget til Rigsadvokaten.

Statsadvokaten i Viborg sendte samtidig kravet om erstatning for lang sagsbehandlingstid til Rigsadvokaten til afgørelse i 1. instans.

Begrundelse

Erstatning for sigtelse efter retsplejelovens § 1018 b

Udgangspunkt

Det følger af retsplejelovens § 1018 b, at der kan ydes erstatning til den *Erstatningssøgende* for andre straffeprocessuelle indgreb end frihedsberøvelse, såfremt der sker påtaleopgivelse eller frifindelse i sagen.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 1018 b blev indført ved lov nr. 243 af 8. juni 1978 og blev fremsat ved lovforslag nr. 134 af 16. december 1977 om forslag til lov om ændring af retsplejeloven mv. Lovforslaget byggede på betænkning nr. 801/1977 om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Af betænkningen fremgår det på side 25 f., at den blotte afhøring eller sigtelse ikke bør udløse erstatning, idet dette ikke i sig selv vil udgøre et straffeprocessuelt "indgreb", jf. også forarbejderne til § 1018 b i Folketingstidende 1977-78, tillæg A, spalte 2402. Som begrundelse for, at afhøring eller sigtelse ikke bør udløse erstatning, henvises der i betænkningen blandt andet til, at den mistænkte ikke bør udsættes for, at risikoen for en eventuel erstatningspligt fører til, at den formelle sigtelse og de dertil knyttede retsplejegarantier holdes tilbage i afventen af en mere kvalificeret mistanke. Der henvises endvidere til, at risikoen for, at man på et grundlag, der senere viser sig uholdbart, sigtes for et strafbart forhold og afhøres herom, må bæres af borgeren som et bidrag til det almene gode, der ligger i retshåndhævelsen.

I den forbindelse bemærkes, at det i forlængelse af det i betænkningen anførte - også i langvarig administrativ praksis ved anklagemyndigheden er lagt til grund, at fremsættelse af sigtelse samt deltagelse i afhøringer som altovervejende hovedregel ikke anses for straffeprocessuelle indgreb, der er omfattet af retsplejelovens § 1018 b, og derfor almindeligvis ikke kan begrunde erstatning. Det samme gælder tiltalerejsning samt deltagelse i retsmøder, jf. Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 2, s. 44 ff.

Undtagelser

Den anførte hovedregel kan fraviges i to tilfælde, således at sigtelse mv. kan begrunde erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 b.

Sigtet i mere end 5 år

Hovedreglen kan fraviges i tilfælde, hvor den erstatningssøgende har været sigtet i mere end 5 år. Efter Rigsadvokatens administrative praksis vil den langvarige sigtelse i sig selv kunne indebære, at den erstatningssøgende vil blive ydet erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 b.

Sigtet i mindre end 5 år

Hovedreglen kan endvidere fraviges i tilfælde, hvor den erstatningssøgende har været sigtet i mindre end 5 år, men hvor der er tale om en sigtelse, der opleves så belastende og krænkende, at den vil kunne henføres under begrebet indgreb og dermed begrunde erstatning.

I disse tilfælde vil længden af en sigtelse ikke i sig selv kunne begrunde erstatning, men der vil dog kunne ydes erstatning efter en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder. Der henvises til forarbejderne til retsplejelovens § 1018 b, jf. folketingsstidende 1977-78, tillæg A, sp. 2402, hvoraf det følger, at det ikke kan udelukkes, at der, navnlig i sager om alvorlige forbrydelser, vil kunne forekomme afhøringer, f.eks. meget langvarige afhøringer, og sigtelser, der opleves så belastende og krænkende, at de vil kunne henføres under begrebet indgreb og dermed begrunde erstatning, når den pågældende har vist sig ikke at være skyldig.

I begge tilfælde er der tale om et konkret skøn af omstændighederne i sagen, hvori sigtelsens længde spiller en væsentlig rolle.

Fra praksis kan jeg henvise til TfK2014.835, hvor landsretten ikke fandt grundlag for undtagelsesvis at yde erstatning for sigtelse i en sag, hvor erstatningssøgende (E) havde været sigtet og senere tiltalt for seksuelle overgreb begået mod sin datter og en stedsøn, inden de var fyldt 12 år, og efterfølgende var blevet frifundet. Vestre Landsret udtalte, at sagen - selvom den to gange havde været omtalt i den lokale presse, og politiets afhøringer omfattede personer, der alle havde eller havde haft familiemæssig tilknytning til E - ikke indeholdt sådanne særlige omstændigheder, at der var grundlag for at fravige udgangspunktet om, at gennemførelse af en straffesag ved retten efter forudgående sigtelser og tiltalerejsning ikke giver grundlag for erstatning og godtgørelse efter retsplejelovens § 1018 b.

Min vurdering i den foreliggende sag

Din klient har været sigtet for indbrudstyveri og brugstyveri af motorkøretøj i 4 år, 4 måneder og 11 dage.

På baggrund af det ovenfor anførte vil længden af sigtelsen, da den har været under 5 år, ikke i sig selv kunne begrunde erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 b.

Spørgsmålet er herefter, om sigtelsen mod din klient har haft en sådan ekstraordinær karakter, at der på den baggrund efter en samlet vurdering af sagens konkrete omstændigheder undtagelsesvis er grundlag for at tilkende erstatning efter § 1018 b. Dette er efter min opfattelse ikke tilfældet.

Jeg har herved lagt vægt på, at din klient som sigtet for indbrudstyveri og brugstyveri af motorkøretøj alene har deltaget i to kortere afhøringer på politigården i Aalborg i forbindelse med frihedsberøvelsen den 19. september 2018, og at han ikke har været udsat for andre straffeprocessuelle indgreb. Endvidere har jeg lagt vægt på, at der ikke foreligger oplysninger om særlige omstændigheder, der giver grundlag for at fravige udgangspunktet.

Erstatning for lang sagsbehandlingstid efter retsplejelovens § 1018 h

Efter retsplejelovens § 1018 h kan erstatningskrav, som *Erstatningssøgende*, domfældte eller andre rejser på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler i anledning af strafferetlig forfølgning efter begæring behandles efter reglerne i kapitel 93 a.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1977-78, tillæg A, sp. 2405, at bestemmelsen blev medtaget, fordi det blev anset for rimeligt, at den fremgangsmåde, som anvendes ved behandlingen af erstatningskrav på grundlag af særlige ansvarsregler i retsplejelovens kapitel 93 a, efter begæring også skulle kunne finde anvendelse, hvor der rejses erstatningskrav alene for en ulovlig embedsmandshandling inden for strafferetsplejen, som kan lægges vedkommende tjenestemand eller myndighed til last. Det er således en forudsætning, at politiet, anklagemyndigheden eller domstolene har handlet culpøst i forbindelse med en strafferetlig forfølgning, jf. Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 2, side 70 ff.

Efter retsplejelovens § 96, stk. 2, skal offentlige anklagere fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader. Efter retsplejelovens § 718 a, stk. 1, skal afgørelse af tiltalerspørgsmålet træffes inden rimelig tid efter det tidspunkt, hvor politiet har gjort *Erstatningssøgende* bekendt med sigtelsen. Tilsvarende skal retten efter retsplejelovens § 843 a, stk. 1, fremme enhver sag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader. Vurderingen af, om der skal ydes erstatning for

lang sagsbehandlingstid i medfør af retsplejelovens § 1018 h (culpaansvar), skal således foretages i lyset af disse bestemmelser samt artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om retten til rettergang inden rimelig tid.

Rigsadvokaten har blandt andet ydet erstatning på baggrund af en langvarig sigtelse under henvisning til retsplejelovens § 1018 h i sager, hvor straffesagen ikke har haft en ekstraordinær belastende karakter for den *Erstatningssøgende*, men hvor der under sigtelsen foreligger perioder med inaktivitet i sagsbehandlingen, såkaldte "døde perioder", som kan tilregnes de strafforfølgende myndigheder, og hvor erstatningssøgende ikke selv har medvirket til sagens udstrækning.

Min vurdering i den foreliggende sag

Jeg finder efter en konkret vurdering af omstændighederne i din klients sag grundlag for at yde din klient erstatning for lang sagsbehandlingstid i medfør af retsplejelovens § 1018 h.

Jeg har herved lagt vægt på, at der har været inaktivitet i sagsbehandlingen af en sådan karakter, at de strafforfølgende myndigheder efter min opfattelse kan anses for at have handlet ansvarspådragende.

Jeg har i den forbindelse blandt andet lagt vægt på perioden fra sagen mod din klient var færdigefterforsket til der blev rejst tiltale (ca. 1 år og 5 måneder), idet jeg i den forbindelse har lagt vægt på sagens forholdsvis ukomplicerede karakter, samt på perioden fra tiltalerejsning til hovedforhandlingen blev berammet (ca. 2 år). Jeg har lagt vægt på, at disse perioder har været medvirkende til, at den samlede sagsbehandlingstid oversteg 4 år.

Jeg har også lagt vægt på, at din klients forhold i det væsentligste ikke har haft indflydelse på sagsbehandlingstiden, idet din klient mødte op til retsmøderne i sagen med undtagelse af retsmødet den 13. oktober 2022, hvor der allerede var forløbet mere end 4 år siden sigtelsen af din klient.

Endelig har jeg lagt vægt på, at du under retsmøderne i juni 2022 forsøgte at få sagen mod din klient udskilt med henvisning til sagens alder.

Jeg finder således efter en samlet vurdering, at sagsbehandlingstiden ikke har været rimelig.

Erstatningen på 12.000 kr. er fastsat skønsmæssigt på baggrund af praksis.

Kravet forrentes fra 1 måned efter, at kravet blev fremsat over for anklagemyndigheden. Begrundelsen herfor fremgår nedenfor.

I den forbindelse kan jeg henvise til dommen i AM2015.12.15B, som findes på Anklagemyndighedens Vidensbase. I den pågældende sag havde erstatningssøgende (E) været sigtet for tyveri (sigtet i marts 2011) og for et større antal indbrudstyverier (sigtet i oktober 2011) i en periode på ca. 3 år og 8 måneder, før der skete påtaleopgivelse den 2. december 2014. Det blev lagt til grund, at der i sagen havde været perioder med inaktivitet, som kunne lægges myndighederne til last, først fra 27. september 2012 til august 2013 (ca. 10 måneder) og derefter fra 7. juli 2014 til 2. december 2014 (ca. 5 måneder). Statsadvokaten tildelte på baggrund af en konkret vurdering E 12.000 kr., hvilket beløb blev tiltrådt først af Rigsadvokaten og derefter af byretten.

Sagens forløb

- Ved e-mail af 16. februar 2023 til Østjyllands Politi har du på vegne af din klient anmodet om erstatning for uberettiget anholdelse m.v. og godtgørelse for, at der i sagen ikke blev truffet en afgørelse inden for rimelig tid i medfør af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

(EMRK) art. 6, stk. 1. Kravet er opgjort til i alt 14.000 kr. Du har anmodet om, at kravet forrentes med en årlig rentesats, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 8 procent fra politiets modtagelse af kravet til betaling sker samt salær på 1.880 kr. med tillæg af moms for dit arbejde i forbindelse med opgørelsen og fremsættelsen af kravet.

- Den 13. marts 2023 har Østjyllands Politi sendt sagen til Statsadvokaten i Viborg.
- Statsadvokaten i Viborg har den 6. juli 2023 truffet afgørelse vedrørende frihedsberøvelse og salær. Statsadvokaten har samme dag sendt kravet om erstatning for lang sagsbehandlingstid til Rigsadvokaten til afgørelse i 1. instans.

Lovgrundlag

- Min afgørelse er truffet efter reglerne i retsplejelovens § 1018 b (erstatning for andre straffeprocessuelle indgreb end frihedsberøvelse) og § 1018 h (erstatning på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler).

Udbetaling og renter

Det er Østjyllands Politi, der udbetaler erstatningen. Jeg har i dag anmodet politiet om at udbetale beløbet til dig. Det bemærkes i den forbindelse, at politiet vil undersøge hos SKAT, om der skal ske modregning i beløbet for eventuel gæld til det offentlige. Der kan gå op til 6 uger, før beløbet udbetales.

Politiet udbetaler renter af beløbet efter renteloven (med 8 pct. årligt over den fastsatte referencesats) fra den dag, hvor beløbet forrentes fra, til beløbet udbetales.

Erstatning for tort, der ydes efter retsplejelovens § 1018 h, fastsættes med hjemmel i erstatningsansvarslovens § 26, og skal forrentes efter reglerne i erstatningsansvarslovens § 16. Beløbet forrentes derfor fra 1 måned efter, at kravet blev fremsat over for anklagemyndigheden, jf. erstatningsansvarslovens § 16 og punkt 4.12.2. og 4.12.3. i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a.

Kravet blev modtaget den 16. februar 2023.

Hvis du har spørgsmål til udbetalingen, kan du kontakte politiet.

Skattepligt

Erstatning for tort m.v. (ikke-økonomisk skade) er ikke skattepligtig.

Erstatning for økonomisk tab, f.eks. tabt arbejdsfortjeneste, mistede arbejdsløshedsdagpenge eller sygedagpenge, er skattepligtig.

Erstatning for anden økonomisk skade, f.eks. ødelagt tøj, er ikke skattepligtig.

Renter af alle erstatningsbeløb er skattepligtige.

Politiet indberetter de skattepligtige beløb til SKAT. Det gælder også, selv om politiet modregner i beløbet for evt. gæld til det offentlige, f.eks. sagsomkostninger.

Erstatningsbeløb for tabt arbejdsfortjeneste og rentebeløb vil blive fortrykt på selvangivelsen. Din klient skal selv selvangive andre skattepligtige erstatningsbeløb.

Mulighed for at klage mv.

Min afgørelse er endelig. Din klient kan derfor ikke klage over den. Det står retsplejelovens § 1018 e, stk. 4.

Din klient kan anmode om, at retten tager stilling til erstatningskravet. Hvis din klient ønsker, at retten tager stilling til kravet, skal du oplyse dette til Statsadvokaten i Viborg senest to måneder efter, at du har modtaget denne afgørelse. Det står i retsplejelovens § 1018 f, stk. 1.

Hvis du har spørgsmål til min afgørelse, er du velkommen til at kontakte anklager